

Staatsinrichting van Nederland

- 1p 1 Hieronder staan vier veranderingen in verschillende Nederlandse Grondwetten:
- 1 de invoering van de ministeriële verantwoordelijkheid
 - 2 de invoering van het budgetrecht
 - 3 de invoering van het mannenkiesrecht
 - 4 de invoering van sociale grondrechten
- Welke **twee** veranderingen zijn in de Grondwet van 1848 opgenomen? Schrijf alleen de nummers op.

Gebruik bron 1.

- 1p 2 De twee onderdelen van de bron passen elk bij een bepaalde groep. Bij welke groep past onderdeel 1 en bij welke groep past onderdeel 2?

	onderdeel 1:	onderdeel 2:
A	protestanten	rooms-katholieken
B	protestanten	socialisten
C	rooms-katholieken	protestanten
D	rooms-katholieken	socialisten
E	socialisten	protestanten
F	socialisten	rooms-katholieken

Gebruik bron 2.

- 1p 3 Dit affiche gaat over een organisatie die een bepaald recht opeist.
→ Noem de naam van de organisatie die dit recht opeist.

Gebruik bron 3.

- 2p 4 Voor welke groep (**arbeiders** of **directeuren**) komt de tekenaar op en van welke politieke stroming is hij een aanhanger (**socialisme** of **liberalisme**)? Geef ook met behulp van de bron aan waaruit zijn politieke voorkeur blijkt.

Doe het zo:

De tekenaar komt op voor de ... (kies uit: arbeiders of directeuren) en hij is een aanhanger van het ... (kies uit: socialisme of liberalisme).

De politieke voorkeur van de tekenaar blijkt uit ... (noem onderdeel van de bron).

- 2p 5 Na de verkiezingen van 1913 vroegen de liberale partijen aan de SDAP om samen een regering te vormen. Dit verzoek plaatste de SDAP voor een probleem: wel of niet meeregeren?
→ Noem een politiek argument voor de SDAP om **wel** deel te nemen aan de regering.
→ Noem een politiek argument voor de SDAP om **niet** deel te nemen.
Doe het zo:
wel deelnemen: ... (noem een politiek argument)
niet deelnemen: ... (noem een politiek argument)
- 1p 6 Vrouwen uit de **lagere klassen** voelden zich, net als veel andere vrouwen rond 1900, achtergesteld bij mannen. Toch deden ze vrijwel niet mee aan de strijd van de eerste feministen voor gelijke rechten.
→ Noem een reden waarom vrouwen uit de lagere klassen vrijwel niet mee deden aan de strijd van de eerste feministen.
- Gebruik bron 4.*
- 1p 7 In de toelichting naast de bron ontbreken enkele woorden. Deze ontbrekende woorden zijn aangegeven met de nummers 1 en 2.
→ Welke woorden ontbreken in de toelichting? Kies uit: **mannelijke** of **vrouwelijke** of **mannelijke én vrouwelijke**.
Doe het zo:
1 = ... (kies uit: mannelijke / vrouwelijke / mannelijke én vrouwelijke)
2 = ... (kies uit: mannelijke / vrouwelijke / mannelijke én vrouwelijke)
- 2p 8 Grondrechten zijn er om burgers te beschermen.
→ Geef aan of **klassieke grondrechten** burgers bescherming bieden **door** of **tegen** de overheid. Geef ook een voorbeeld. Doe hetzelfde voor **sociale grondrechten**.
Doe het zo:
Klassieke grondrechten bieden burgers bescherming ... (kies uit: door of tegen) de overheid. Een voorbeeld is ... (geef voorbeeld).
Sociale grondrechten bieden burgers bescherming ... (kies uit: door of tegen) de overheid. Een voorbeeld is ... (geef voorbeeld).
- 1p 9 Hieronder staan enkele rechten van het parlement:
1 het budgetrecht
2 het recht van amendement
3 het recht van enquête
4 het recht van initiatief
5 het recht van interpellatie
→ Welke **twee** rechten worden **alleen** door de Tweede Kamer uitgeoefend? Schrijf alleen de nummers op.

- 1p 10 Het staatshoofd in Nederland heeft een officiële taak bij het maken van wetten.
→ Welke officiële taak heeft het staatshoofd in Nederland bij het maken van wetten?
- 1p 11 Welke bewering over de Nationale Ombudsman is juist?
De Nationale Ombudsman neemt klachten in behandeling van burgers die bijvoorbeeld vinden dat ...
A de dienstregeling van het openbaar vervoer niet goed is.
B de inhoud van een pas aangenomen wet in strijd is met de grondwet.
C een gemeenteambtenaar hen onbehoorlijk heeft behandeld.
D een rechter een voor hen ongunstige uitspraak heeft gedaan.
- Gebruik bron 5.*
- 1p 12 Welk grondrecht herken je in de bron?
A vrijheid van drukpers
B vrijheid van godsdienst
C vrijheid van onderwijs
D vrijheid van vergadering
- Gebruik bron 6.*
- 1p 13 Welke omschrijving past bij de opvatting van **Kamerlid 2**?
A Het is de taak van de uitvoerende macht om rechters te controleren.
B Het is de taak van de wetgevende macht om rechters te controleren.
C Het is niet de taak van de uitvoerende macht om rechters te controleren.
D Het is niet de taak van de wetgevende macht om rechters te controleren.
- 1p 14 Wat is volgens jou de belangrijkste gebeurtenis geweest in de ontwikkeling van de parlementaire democratie en rechtsstaat in Nederland vanaf 1848?
→ Noem de volgens jou belangrijkste gebeurtenis en geef een argument voor je keuze.
Doe het zo:
gebeurtenis: ...
Geef een argument: ...

Staatsinrichting van Nederland

bron 1

Deze bron bestaat uit twee onderdelen.

onderdeel 1

Gedeelte van een gedicht (rond 1900):

En zij die hun vaandels vlechten
Tot één rode band
Die voor een nieuwe wereld vechten
En sterven voor het beloofde land:
Dat zijn de muiters en makkers
Dat zijn de taaie rooie rakkers.

onderdeel 2

Vaandel van een vakbond (1895)

Toelichting

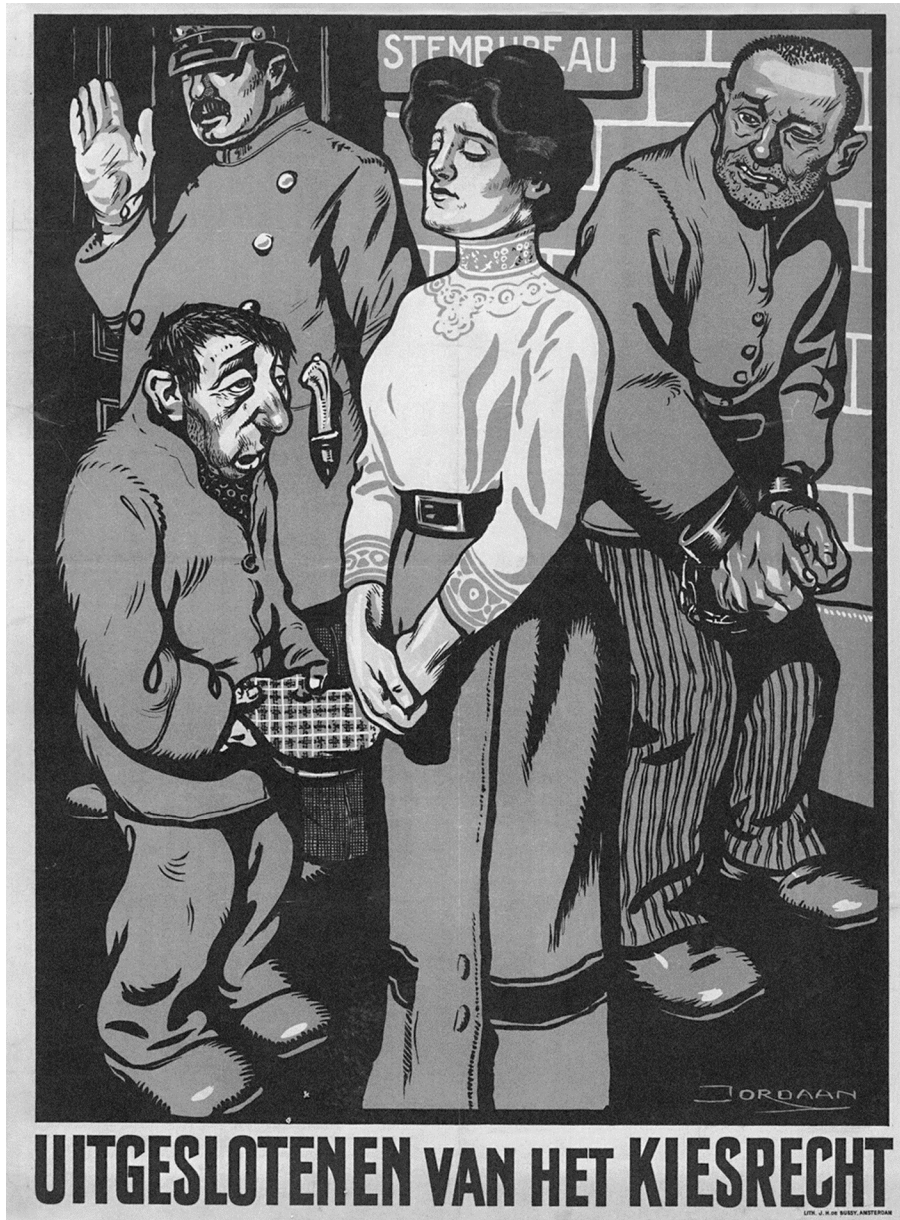
Bovenaan het vaandel staat de tekst: 'R.K. Werkliedenvere(e)niging'.

In het midden staat: 'anno 1895 - arbeid adelt'.

Onderaan het vaandel staat: 'Rerum Novarum - Tilburg'.

bron 2

Een affiche (rond 1900)

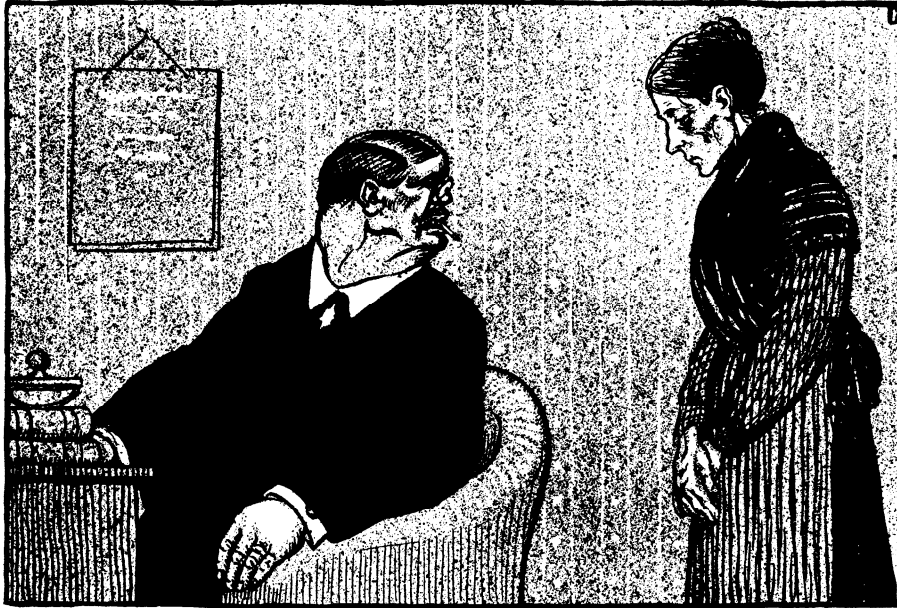
Toelichting

Boven het hoofd van de vrouw staat de tekst 'stembureau'.

Onderaan staat: 'uitgesloten van het kiesrecht'.

bron 3

Een prent met als titel 'De industrie gaat voor' (1908)

De fabrieksdirecteur: "De vorige maand heb je vijf volle dagen vrij gehad om te bevallen, nou moet je al weer een dag weg om dat kind te begraven. Waar gaat het op die manier met mijn zaken heen?"

bron 4

De toename van het percentage kiezers in Nederland, tussen 1880 en 1930

	Tweede Kamer
1880	12,3%
1930	98,1%

= het percentage kiezers van de ...(1)... bevolking van 23 jaar en ouder

= het percentage kiezers van de ...(2)... bevolking van 23 jaar en ouder

bron 5

Uit de Nederlandse Grondwet (2002):

- 1 Iedereen mag zonder toestemming vooraf zijn gedachten of gevoelens op papier zetten, zolang men zich maar aan de wet houdt.
- 2 De wet bepaalt de regels voor de radio en televisie. Er is vooraf geen toezicht op de inhoud van radio- of televisieprogramma's.

bron 6

Een discussie tussen twee Kamerleden (2008):

Kamerlid 1 heeft direct na een vonnis kritiek op de uitspraak van een rechter, die een verdachte veroordeelde tot een werkstraf: "Ik had liever gezien dat de verdachte werd vrijgesproken."

Volgens **Kamerlid 2** hoort het niet dat iemand uit het parlement zich kritisch uitspreekt over een vonnis. "Politici spreken geen recht."

Bronvermelding

Een opsomming van de in dit examen gebruikte bronnen, zoals teksten en afbeeldingen, is te vinden in het bij dit examen behorende correctievoorschrift, dat na afloop van het examen wordt gepubliceerd.